

Academic Session 2021-22

कक्षा-6

विषय – संस्कृत

पुस्तक का नाम- रुचिरा भाग-1

मस	सप्ताह	विषयवस्तु	दक्षताएँ
जून, 2021	प्रथम	मङ्गलम् शुद्धश्लोकोच्चारणज्ञानम्	श्लोकानां लयसहितं सम्यग् उच्चारणज्ञानम्।
	द्वितीय	प्रथमःपाठः शब्द परिचयः –I एतत्, किम्, तत् पुल्लिङ्ग शब्दरूपाणि	एतत्, किम्, तत् सर्वनाम पुल्लिङ्ग शब्दरूपाणां उच्चारणे लेखने प्रयोगे च क्षमता आगता। वर्णक्रमविचारज्ञानम्, वर्णसंयोजनस्य ज्ञानम्, वर्णक्रमविभागज्ञानम् च भवेत्।
	तृतीय	पाठस्य पुनराभ्यासः	एतत्, किम्, तत् सर्वनाम पुल्लिङ्ग शब्दरूपाणां उच्चारणे लेखने प्रयोगे च क्षमता आगता। वर्णक्रमविचारज्ञानम्, वर्णसंयोजनस्य ज्ञानम्, वर्णक्रमविभागज्ञानम् च भवेत्।
	चतुर्थ	द्वितीयः पाठः शब्द परिचयः –II एतत्, किम्, तत् स्त्रीलिङ्ग शब्दरूपाणि	एतत्, किम्, तत् स्त्रीलिङ्ग शब्दरूपाणाम् उच्चारणे लेखने प्रयोगे च क्षमता आगता।
जुलाई, 2021	प्रथम	तृतीयः पाठः शब्द परिचयः –III एतत्, किम्, तत् नपुंसकलिङ्ग शब्दरूपाणि	एतत्, किम्, तत् नपुंसकलिङ्ग शब्दरूपाणां उच्चारणे लेखने प्रयोगे च क्षमता आगता।
	द्वितीय	पाठानां पुनराभ्यासः	एतत्, किम्, तत् स्त्रीलिङ्ग, नपुंसकलिङ्ग शब्दरूपाणाम् उच्चारणे लेखने प्रयोगे च क्षमता आगता।
	तृतीय	चतुर्थः पाठः विद्यालयः सर्वनाम शब्दरूपाणां प्रयोगः, संस्कृतेन सम्भाषणाभ्यासः	सर्वनाम-शब्दरूपाणां वचनानां च ज्ञानम् , संस्कृतेन सम्भाषणाभ्यासः संजातः।
	चतुर्थ	पाठस्य पुनराभ्यासः	सर्वनाम-शब्दरूपाणां वचनानां च ज्ञानम् , संस्कृतेन

			सम्भाषणाभ्यासः संजातः।
1st Student Assessment Test in the last week of July As per syllabus covered/content taught in the month of June & July Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			
अगस्त, 2021	प्रथम सप्ताह	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
अगस्त, 2021	द्वितीय	पंचमः पाठः वृक्षाः द्वितीया विभक्तिप्रयोगः, लट् लकारप्रयोगश्च, संस्कृतेन सम्भाषण अभ्यासः	द्वितीयाविभक्तिप्रयोगपूर्वकं, लट् लकार प्रयोगपूर्वकं, संस्कृतेन सम्भाषणाय वाक्यरचनायाः अभ्यासो जातः। कविविषयकं ज्ञानं भवेत्।
	तृतीय	षष्ठः पाठः समुद्रतटः तृतीया, चतुर्थी, विभक्तीनां प्रयोगः	तृतीया, चतुर्थीविभक्तीनां च प्रयोगाभ्यासो जातः। समुद्रस्य तटः कथं भवति इति ज्ञानम् अभवत्।
	चतुर्थ	पाठानां पुनराभ्यासः	विभक्तिप्रयोगपूर्वकं, लकार प्रयोगपूर्वकं, संस्कृतेन सम्भाषणाय वाक्यरचनायाः अभ्यासो जातः। शुद्धोच्चारणस्य ज्ञानम् अभवत्। दृढीकरणं भवेत्।
सितम्बर, 2021	प्रथम	सप्तमः पाठः बकस्य प्रतीकारः अव्यय प्रयोगः शुद्धोच्चारणस्य ज्ञानम् अभवत्। नैतिकमूल्यानां परिचयः।	शुद्धोच्चारणस्य ज्ञानम् अभवत्। अव्यय प्रयोगाभ्यासो जातः। मातृदेवो भव, पितृदेवो भव, सत्यं वद, धर्मं चर प्रभृति नैतिकमूल्यानां व्यावहारिकं ज्ञानम् अभवत्।
	द्वितीय	पाठस्य अभ्यासः अव्यय प्रयोगाभ्यासः च।	अव्यय प्रयोगाभ्यासो जातः।
	तृतीय	अष्टमः पाठः सूक्तिस्तबकः श्लोकोच्चारणम्, श्लोकगायन अभ्यासः	श्लोकोच्चारणे शुद्धोच्चारणस्य ज्ञानम् अभवत्। गायनाभ्यासः अभवत्।
	चतुर्थ	पाठाधारितवाक्यनिर्माणाभ्यासः	वाक्यनिर्माणाभ्यासः अभवत्। लघु गुरु वर्णानां ज्ञानम् अभवत्।
2nd Student Assessment Test in the last week of September Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			

अक्टूबर, 2021	प्रथम सप्ताह	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
अक्टूबर, 2021	द्वितीय	नवमः पाठः क्रीडास्पर्धा विभक्तिज्ञानम्।	विभक्तीनां प्रयोगाभ्यासश्च जातः। विभिन्न क्रीडायाः नामानि महत्त्वं च ज्ञायते।
	तृतीय	दशमः पाठः कृषिकाः कर्मबीराः विभक्ति-अभ्यासः, तुमुन्, क्त्वा प्रत्ययप्रयोगः	पठित-विभक्तीनां प्रयोगः तुमुन्, क्त्वा प्रत्यययोश्च प्रयोगाभ्यासो जातः। नैतिकमूल्यानां ज्ञानम् अभवत्।
	चतुर्थ	पाठानां पुनराभ्यासः	विभक्तीनां प्रयोगाभ्यासश्च जातः। विभिन्न क्रीडायाः नामानि महत्त्वं च ज्ञायते। पठित-विभक्तीनां प्रयोगः तुमुन्, क्त्वा प्रत्यययोश्च प्रयोगाभ्यासो जातः। नैतिकमूल्यानां ज्ञानम् अभवत्।
नवम्बर, 2021	प्रथम	एकादशः पाठः पुष्पोत्सवः सप्तमी विभक्ति प्रयोगः पुष्पाणां नामानि।	सप्तमीविभक्तिप्रयोगाभ्यासो जातः। पुष्पाणां नामानि व्यवहार ज्ञानं च अभवत्।
	द्वितीय	पाठस्य पुनराभ्यासः	सप्तमीविभक्तिप्रयोगाभ्यासो जातः। पुष्पाणां नामानि व्यवहार ज्ञानं च अभवत्।
	तृतीय	द्वादशः पाठः दशमः त्वम् असि कथापठनाभ्यासः। संख्या वाचकपदानां प्रयोगाभ्यासः	कथापठनाभ्यासो जातः। संख्यावाचकपदानां प्रयोगाभ्यासः अभवत्।
	चतुर्थ	पाठस्य पुनराभ्यासः	कथापठनाभ्यासो जातः। संख्यावाचकपदानां प्रयोगाभ्यासः अभवत्।
Assessment Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			
दिसम्बर, 2021	प्रथम सप्ताह	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
दिसम्बर, 2021	द्वितीय	त्रयोदशः पाठः विमानयानं रचयाम श्लोकगायनम्, पदोच्चारणम्	पदोच्चारणपूर्वकं, श्लोकोच्चारणभ्यासो जातः। विमानयात्रायाः महत्त्वं आकाशस्य वातावरणं च ज्ञातवान्। कल्पनाशक्त्या विकासमभवत्।

	तृतीय	चतुर्दशः पाठः, अहह आः च उच्चारणाभ्यासः, कथाकथनाभ्यासः, आज्ञापालनम्	उच्चारणभ्यासो जातः। कथाकथनाभ्यासो जातः। आज्ञापालन विषयकं ज्ञानम् अभवत्।
	चतुर्थ	पंचदशः पाठः मातुलचन्द्र! सम्भाषणाभ्यासः, पत्र, लघु निबन्धः, कथाघटनाक्रम, श्रुतलेखन, अनुवादप्रयोगाभ्यासः, अनुप्रयुक्तव्याकरणाभ्यासः, अपठितपद्यांश / गद्यांशानां प्रयोगः।	चन्द्रमसः स्नेहपूर्णं महत्त्वं ज्ञातवान्। सम्भाषणाभ्यासः कथा घटनाक्रम, श्रुतलेखन, अनुवादप्रयोगाभ्यासः, अनुप्रयुक्तव्याकरणाभ्यासः, अपठितपद्यांशानां / गद्यांशानां प्रयोगाभ्यासस्य ज्ञानम् अभवत्।
जनवरी, 2022	प्रथम	शीतकालीन अवकाशः	
	द्वितीय	शीतकालीन अवकाशः	
	तृतीय	षोडशः पाठः कुरुक्षेत्रम् संस्कृतसम्भाषणाभ्यासः, संवादविधायाः प्रयोगः, प्रदेशस्य संस्कृतेः महत्त्व-प्रतिपादनम्	संस्कृत-सम्भाषणे गतिः, संवादविधायाः प्रयोगाभ्यासः, प्रदेशस्य संस्कृतेः महत्त्वज्ञानं चाभवत्।
	चतुर्थ	पाठस्य पुनराभ्यासः	संस्कृत-सम्भाषणे गतिः, संवादविधायाः प्रयोगाभ्यासः, प्रदेशस्य संस्कृतेः महत्त्वज्ञानं चाभवत्।
Assessment Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			
फरवरी 2022	प्रथम सप्ताह	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
फरवरी, 2022	द्वितीय	सप्तदशः पाठः वाङ्मयं तपः पदोच्चारणम्, श्लोकगायनम्, छन्दोज्ञानम्, गीतायाः महत्त्व- प्रतिपादनम्	पदोच्चारणाभ्यासः, श्लोकगायनाभ्यासः, छन्दोविज्ञानम्, गीतायाः महत्त्व-ज्ञानं च अभवत्।
	तृतीय	परिशिष्टम्	कारक-विभक्ति-परिचयः, अकारान्तपुल्लिङ्गशब्दानाम्,

		कारक-विभक्ति-परिचयः, अकारान्तपुल्लिङ्गशब्दानाम्, आकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दानाम्, अकारान्तनपुंसकलिङ्गशब्दानाम्, इकारान्तपुल्लिङ्गशब्दानाम्, उकारान्तपुल्लिङ्गशब्दानाम्	आकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दानाम्, अकारान्तनपुंसकलिङ्गशब्दानाम्, इकारान्तपुल्लिङ्गशब्दानाम्, उकारान्तपुल्लिङ्गशब्दानाम्
	चतुर्थ	परिशिष्टम् शब्दरूपाणि, पठ्, गम् (गच्छ), स्था (तिष्ठ), नी (नय), चिन्त, धातुरूपाणि	शब्दरूपाणां ज्ञानमभवत्, पठ्, गम् (गच्छ), स्था (तिष्ठ), नी (नय), चिन्त, धातुरूपाणां च ज्ञानम् अभवत्। 1-20 संख्यावाचक शब्दानां ज्ञानमभवत्
मार्च, 2022	प्रथम	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
	द्वितीय	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
	तृतीय	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
	चतुर्थ	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
Assessment Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			

कक्षा -7

विषय -संस्कृत

पुस्तक का नाम - रुचिरा भाग-2

मास	सप्ताह	विषयवस्तु	दक्षताएँ
जून, 2021	प्रथम सप्ताह	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
जून, 2021	द्वितीय	प्रथमः पाठः सुभाषितानि श्लोकगायनम्, छन्दज्ञानम्	लयपूर्वकं शुद्ध श्लोकोच्चारण-ज्ञानम् जातम्। वाक्यनिर्माणाभ्यासः, सत्य-क्षमा-तप-मैत्री प्रभृति नैतिकमूल्यानां ज्ञानम् अभवत्। वर्णविचारः, वर्णमाला, उच्चारण स्थानम् इति ज्ञानम् भवेत्।
	तृतीय	द्वितीयः पाठः दुर्बुद्धिः विनश्यति कथाकथनाभ्यासः	दुर्बुद्धिः सदुर्बुद्धिः इत्यनयोः व्यावहारिकं ज्ञानम् अभवत्। कथाकथनाभ्यासो जातः। कारकज्ञानम्। उपपदविभक्तिज्ञानम् अभवत्।
	चतुर्थ	पाठानां पुनराभ्यासः	लयपूर्वकं शुद्ध श्लोकोच्चारण-ज्ञानम् जातम्। वाक्यनिर्माणाभ्यासः, सत्य-क्षमा-तप-मैत्री प्रभृति नैतिकमूल्यानां ज्ञानम् अभवत्। वर्णविचारः, वर्णमाला, उच्चारण स्थानम् इति ज्ञानम् भवेत्। कथाकथनाभ्यासो जातः। कारकज्ञानम्। उपपदविभक्तिज्ञानम् अभवत्।
जुलाई, 2021	प्रथम	तृतीय पाठः स्वावलम्बनम् संख्यावाचिपदानां प्रयोगः सर्वनामपदानां प्रयोगः।	संख्यावाचिपदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। सर्वनामपदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। स्वावलम्बनस्य महत्वमिति ज्ञानम् अभवत्। 1-50 संख्यावाचक शब्दानाम् ज्ञानं जातम्।
	द्वितीय	पाठस्य पुनराभ्यासः	संख्यावाचिपदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। सर्वनामपदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। स्वावलम्बनस्य महत्वमिति ज्ञानम् अभवत्। 1-50 संख्यावाचक शब्दानाम् ज्ञानं जातम्।
	तृतीय	चतुर्थः पाठः	उपपद विभक्तीनां प्रयोगज्ञानम्, अव्ययप्रयोगज्ञानं च अभवत्।

		हास्यबालकवि सम्मेलनम् उपपद विभक्तिज्ञानम्, अव्ययप्रयोगः	हासपरिहासस्य महत्त्वं ज्ञातवान् ।
	चतुर्थ	पाठस्य पुनराभ्यास :	उपपद विभक्तीनां प्रयोगज्ञानम्, अव्ययप्रयोगज्ञानं च अभवत् । हासपरिहासस्य महत्त्वं ज्ञातवान् ।
1st Student Assessment Test in the last week of July As per syllabus covered/content taught in the month of June & July Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			
अगस्त, 2021	प्रथम सप्ताह	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
अगस्त, 2021	द्वितीय	पंचमः पाठः पण्डिता रमाबाई बालक बालिका पुस्तक शब्दरूपाणां प्रयोगः	बालक बालिका पुस्तक प्रभृति शब्दरूपाणां प्रयोगज्ञानम् अभवत् । बालिकाशिक्षायाः/स्त्रीशिक्षायाः महत्त्वज्ञानम् अभवत् ।
	तृतीय	षष्ठः पाठः सदाचारः श्लोकगायनम्, छन्दज्ञानम्	लयपूर्वकं शुद्धश्लोकोच्चारण- ज्ञानम् जातम् । सदाचार विषयकं ज्ञानम् अभवत् ।
	चतुर्थ	पाठानां पुनराभ्यास :	बालक बालिका पुस्तक प्रभृति शब्दरूपाणां प्रयोगज्ञानम् अभवत् । बालिकाशिक्षायाः/स्त्रीशिक्षायाः महत्त्वज्ञानम् अभवत् । लयपूर्वकं शुद्धश्लोकोच्चारण- ज्ञानम् जातम् । सदाचार विषयकं ज्ञानम् अभवत् ।
सितम्बर, 2021	प्रथम	सप्तमः पाठः संकल्पः सिद्धिदायकः भू, पठ्, लिख, पा, स्था, दा, भू, पठ्, लिख, पा, स्था, दा,	भू, पठ्, लिख, पा, स्था, दा, कृ, गम्, दृश्, अस्, त्यज्, सेव्, लभ् प्रभृति धातुरूपाणां प्रयोगाभ्यासो जातः । मनसा कृतस्य संकल्पस्य फलं प्राप्यते इति इति ज्ञानम् अभवत् ।

		कृ, गम्, दृश्, अस्, त्यज्, सेव्, लभ् प्रभृति धातुरूपाणां प्रयोगाभ्यासो जातः ।	
	द्वितीय	पाठस्य पुनराभ्यास :	भू, पठ्, लिख्, पा, स्था, दा, कृ, गम्, दृश्, अस्, त्यज्, सेव्, लभ् प्रभृति धातुरूपाणां प्रयोगाभ्यासो जातः । मनसा कृतस्य संकल्पस्य फलं प्राप्यते इति इति ज्ञानम् अभवत् ।
	तृतीय	अष्टमः पाठः त्रिवर्णः ध्वजः संवादविधायः अभ्यासः उच्चारणाभ्यासः	संवादविधायाम् उच्चारणाभ्यासो जातः । ध्वजे वर्णविषयकं ज्ञानम् स्वतन्त्रतायाश्च ज्ञानम् अभवत् ।
	चतुर्थ	पाठस्य पुनराभ्यास :	संवादविधायाम् उच्चारणाभ्यासो जातः । ध्वजे वर्णविषयकं ज्ञानम् स्वतन्त्रतायाश्च ज्ञानम् अभवत् ।

2nd Student Assessment Test in the last week of September
Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.

अक्तूबर ,2021	प्रथम सप्ताह	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
अक्तूबर , 2021	द्वितीय	नवमः पाठः विमानयानं रचयाम पदोच्चारणम्, श्लोकगायनम्, छन्दोज्ञानम्	पदोच्चारण-पूर्वकं श्लोकोच्चारणाभ्यासो जातः । विमानयात्रायाः महत्त्वं आकाशस्य वातावरणं च ज्ञातवान् । कल्पना शक्त्याः विकासम् अभवत्
	तृतीय	दशमः पाठः विश्वबन्धुत्वम् कारकविभक्तिज्ञानम् उपपदविभक्तिज्ञानम्	कारकविभक्ति ज्ञानम् जातम् । उपपदविभक्ति ज्ञानम् जातम् । बन्धुः कः भवति ? इति विज्ञाय विश्वबन्धुत्व भावनायाः ज्ञानम् अभवत् ।
	चतुर्थ	पाठानां पुनराभ्यास :	पदोच्चारण-पूर्वकं श्लोकोच्चारणाभ्यासो जातः । विमानयात्रायाः महत्त्वं आकाशस्य वातावरणं च ज्ञातवान् ।

			कल्पना शक्त्याः विकासम् अभवत् कारकविभक्ति ज्ञानम् जातम्। उपपदविभक्ति ज्ञानम् जातम्।
नवम्बर, 2021	प्रथम सप्ताह	एकादशः पाठः समवायो हि दुर्जयः कथा विधायाः अभ्यासः कृतप्रत्ययानां प्रयोगाभ्यासः	कथा विधायाः अभ्यासो जातः। कृत प्रत्ययानां प्रयोगाभ्यासो जातः। समवायस्य/एकतायाश्च महत्त्वं ज्ञातवान्।
	द्वितीय	पाठस्य पुनराभ्यासः :	कथा विधायाः अभ्यासो जातः। कृत प्रत्ययानां प्रयोगाभ्यासो जातः। समवायस्य/एकतायाश्च महत्त्वं ज्ञातवान्।
	तृतीय	द्वादशः पाठः विद्याधनम् श्लोकगायनम्, छन्दज्ञानम् तद्धित प्रत्ययानां प्रयोगाभ्यासः	श्लोकगायनस्याभ्यासो जातः। तद्धित प्रत्ययानां प्रयोगाभ्यासो जातः। विद्यायाः वाण्याश्च महत्त्वं ज्ञातवान्।
	चतुर्थ	पाठस्य पुनराभ्यासः :	श्लोकगायनस्याभ्यासो जातः। तद्धित प्रत्ययानां प्रयोगाभ्यासो जातः। विद्यायाः वाण्याश्च महत्त्वं ज्ञातवान्।
Assessment Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			
दिसम्बर, 2021	प्रथम सप्ताह	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
दिसम्बर, 2021	द्वितीय	त्रयोदशः पाठः अमृतं संस्कृतम् स्त्रीलिंग शब्दरूपाणां तथा च मुनिः, साधु, नदी, राजन्, विद्वस्, फल, वारि, प्रभृतिरूपाणां प्रयोगः प्रत्ययानां प्रयोगाभ्यासः	स्त्रीलिंग शब्दरूपाणां तथा च मुनिः, साधु, नदी, राजन्, विद्वस्, फल, वारि, प्रभृतिरूपाणां प्रयोगाभ्यासो जातः। संस्कृतस्य महत्त्वं वैज्ञानिकतां च ज्ञातवान्।

	तृतीय	चतुर्दशः पाठः अनारिकायाः जिज्ञासा ऋकारान्त मातृ, पितृ, भ्रातृ, जामातृ, धातृ, कर्तृ, सवितृ, अभिनेतृ, विधातृ, हर्तृ, नेतृ, नप्तृ प्रभृतिशब्दरूपाणां प्रयोगः उपसर्गाणां प्रयोगाभ्यासः	ऋकारान्त मातृ , पितृ, भ्रातृ, जामातृ, धातृ, कर्तृ, सवितृ अभिनेतृ, विधातृ, हर्तृ , नेतृ, नप्तृ प्रभृतिशब्दरूपाणां प्रयोगः उपसर्गाणां प्रयोगाभ्यासः
	चतुर्थ	पंचदशः पाठः लालनगीतम् उच्चारणाभ्यासः गीतगायनाभ्यासः संभाषणाभ्यासः श्रुतलेखनाभ्यासः	उच्चारणाभ्यासो जातः। गीतगायनाभ्यासो जातः। संभाषणाभ्यासः श्रुतलेखनाभ्यासश्च जातः। प्रकृतेः सौन्दर्यस्य औदार्यस्य महत्त्वस्य ज्ञानम् अभवत्।
जनवरी, 2022	प्रथम सप्ताह	शीतकालीन अवकाशः	
	द्वितीय	शीतकालीन अवकाशः	
	तृतीय	षोडशः पाठः हरियाणादर्शनम् संस्कृत सम्भाषणम्, संवाद विधायाः प्रयोगः, प्रदेशस्य संस्कृतेः महत्त्व-प्रतिपादनम्	संस्कृत-सम्भाषणे गतिः, संवादविधायाः प्रयोगाभ्यासः, प्रदेशस्य संस्कृतेः महत्त्वज्ञानं च अभवत् ।
	चतुर्थ	पाठानां पुनराभ्यासः	संस्कृत-सम्भाषणे गतिः, संवादविधायाः प्रयोगाभ्यासः, प्रदेशस्य संस्कृतेः महत्त्वज्ञानं च अभवत् ।
Assessment			
Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			

फरवरी 2022	प्रथम सप्ताह	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
फरवरी, 2022	द्वितीय	सप्तदशः पाठः कर्म कुरु पदोच्चारणम्,श्लोकगायनम्, छन्दोज्ञानम्, गीतायाः महत्त्व- प्रतिपादनम्	पदोच्चारणाभ्यासः, श्लोकगायनाभ्यासः, छन्दोविज्ञानम्, गीतायाः महत्त्वज्ञानं च अभवत्। प्रार्थना पत्र- लेखनं ज्ञानम् अभवत्।
	तृतीय	परिशिष्टम् वर्णविचारः, कारकम् उपपदविभक्तिपरिचयः सर्वनाम एतत् , तत् , किम् त्रिषु लिङ्गेषु , इकारान्त स्त्रीलिङ्ग, ईकारान्त स्त्रीलिङ्ग , इकारान्त नपुंसकलिङ्ग, ऋकारान्त पुल्लिङ्ग, उकारान्त नपुंसकलिङ्ग	पत्र, लघुनिबन्धः, कथा घटनाक्रम, श्रुतलेखन, अनुवाद प्रयोगाभ्यासो जातः। अनुप्रयुक्त-व्याकरणाभ्यासो जातः। अपठितपद्यांशानां/गद्यांशानां प्रयोगाभ्यासो जातः।वर्णविचारः, कारक- विभक्ति-परिचयःसर्वनाम एतत् , तत् , किम् त्रिषु लिङ्गेषु , इकारान्त स्त्रीलिङ्ग, ईकारान्त स्त्रीलिङ्ग, इकारान्तनपुंसकलिङ्ग, ऋकारान्त पुल्लिङ्ग, उकारान्त नपुंसकलिङ्ग शब्दरूपाणि, चर्, कृ, वस्, दृश्, स्था (तिष्ठ), पच्,पा (पिब),धातुरूपाणि 1-50 संख्यावाचक शब्दानाम् ज्ञानं जातम्।
	चतुर्थ	परिशिष्टम् शब्दरूपाणि, चर्, कृ, वस्, दृश् , स्था (तिष्ठ), पच्,पा (पिब),धातुरूपाणि संख्यावाचक, पूरणवाचक शब्दाः।	शब्दरूपाणि, चर्, कृ, वस्, दृश्, स्था (तिष्ठ), पच्,पा (पिब),धातुरूपाणि 1-50 संख्यावाचक शब्दानाम् ज्ञानं जातम्।
मार्च,2022	प्रथम	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्

	द्वितीय	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
	तृतीय	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
	चतुर्थ	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
Assessment Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			

कक्षा –8

विषय –संस्कृत

पुस्तक का नाम – रुचिरा भाग-3

मास	सप्ताह	विषयवस्तु	दक्षताएँ
जून, 2021	प्रथम	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
जून, 2021	द्वितीय	मङ्गलम् भाषा, वर्णोच्चारणम् प्रथमः पाठः सुभाषितानि पदोच्चारणम् श्लोकगायनम्, छन्दोज्ञानम्	भाषा, वर्णोच्चारण पूर्वकं मनः कीदृग् भवति इति ज्ञानम् अभवत्। मानवजीवनस्य महत्त्वं किमिति ज्ञानम् अभवत् पदोच्चारणम्, श्लोकगायनपूर्वकं, गुणस्य, निर्गुणस्य, कृपणस्य, पुरुषार्थस्य च मानवजीवने महत्त्वं। वर्णविचारः, वर्णोच्चारणस्य ज्ञानम्।
	तृतीय	द्वितीयः पाठः बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता अव्यय प्रयोगज्ञानम्	अव्यय प्रयोगज्ञानम् अभवत्। पंचतन्त्र विषयकं ज्ञानम् अभवत्। कारक ज्ञानमभवत्।
	चतुर्थ	पाठानां पुनराभ्यास :	भाषा, वर्णोच्चारण पूर्वकं मनः कीदृग् भवति इति ज्ञानम् अभवत्। मानवजीवनस्य महत्त्वं किमिति ज्ञानम् अभवत् पदोच्चारणम्, श्लोकगायनपूर्वकं, गुणस्य, निर्गुणस्य, कृपणस्य, पुरुषार्थस्य च मानवजीवने महत्त्वं। वर्णविचारः, वर्णोच्चारणस्य ज्ञानम्। अव्यय प्रयोगज्ञानम् अभवत्। पंचतन्त्र विषयकं ज्ञानम् अभवत्। कारक ज्ञानमभवत्।
जुलाई, 2021	प्रथम	तृतीय पाठः डिजीभारतम् विशेषणविशेष्य ज्ञानम्	आधुनिक शिक्षायां सङ्गणकस्य उपयोगिता इन्टरनेटस्य प्रयोगं च। प्रत्ययानां विशेषण-विशेष्य पदानां च ज्ञानमभवत्।

	द्वितीय	पाठस्य पुनराभ्यासः	आधुनिक शिक्षायां सङ्गणकस्य उपयोगिता इन्टरनेटस्य प्रयोगं च। प्रत्ययानां विशेषण-विशेष्य पदानां च ज्ञानमभवत्।
	तृतीय	चतुर्थः पाठः सदैव पुरतो निधेहि चरणम् लोट्, विधिलिङ् लकारयोः प्रयोगः	लोट्, विधिलिङ् लकारयोः प्रयोगाभ्यासो जातः। कवितां पठित्वा देशभक्तिः कर्तव्यपरायणता च समधिगता।
	चतुर्थ	पाठस्य पुनराभ्यासः	लोट्, विधिलिङ् लकारयोः प्रयोगाभ्यासो जातः। कवितां पठित्वा देशभक्तिः कर्तव्यपरायणता च समधिगता।
1st Student Assessment Test in the last week of July As per syllabus covered/content taught in the month of June & July Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			
अगस्त, 2021	प्रथम	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
अगस्त, 2021	द्वितीय	पंचमः पाठः कण्टकेनैव कण्टकम् ऋकारान्त स्त्रीलिङ्ग शब्दरूपाणां प्रयोगः	ऋकारान्त स्त्रीलिङ्ग-शब्दरूपाणां प्रयोगाभ्यासो जातः। पाठं पठित्वा कर्मानुसारेणैव फलं लभ्यते।
	तृतीय	षष्ठः पाठः गृहं शून्यं सुतां विना अव्ययज्ञानम्	स्त्रीणां सम्मानं, लिङ्ग परीक्षणं जघन्य कृत्यम्, पुत्रीं रक्ष पुत्रीं पाठय च अव्ययपदानां ज्ञानम्।
	चतुर्थ	पाठानां पुनराभ्यासः	ऋकारान्त स्त्रीलिङ्ग-शब्दरूपाणां प्रयोगाभ्यासो जातः। पाठं पठित्वा कर्मानुसारेणैव फलं लभ्यते। स्त्रीणां सम्मानं, लिङ्ग परीक्षणं जघन्य

			कृत्यम्, पुत्रीं रक्ष पुत्रीं पाठय च अव्ययपदानां ज्ञानम् ।
सितम्बर, 2021	प्रथम	सप्तमः पाठः भारतजनताऽहम् सन्धिज्ञानम्	भारतीय जनतायाः विविध कौशलानाम्, विविध-रुचिनाम् इत्यादयः वर्णितम् । सन्धिज्ञानम्, उचितानुचित कथनानाम् ज्ञानम् ।
	द्वितीय	पाठस्य पुनराभ्यास :	भारतीय जनतायाः विविध कौशलानाम्, विविध-रुचिनाम् इत्यादयः वर्णितम् । सन्धिज्ञानम्, उचितानुचित कथनानाम् ज्ञानम् ।
	तृतीय	अष्टमः पाठः संसार सागरस्य नायकाः संस्कृतसंभाषणाभ्यासः भू, पठ्, लिख्, पा, स्था, कृ, भक्ष्, अस्, गम्, घ्रा, ह्, रक्ष्, हस्, खाद्, वद्, नम्, पच्, प्रच्छ्, क्रुध्, त्यज्, दिव्, तुद्, सेव्, लभ्, जन्, वृत्, याच्, शक्, श्रु, प्रभृति धातु रूपाणां पंच लकारेषु प्रयोगाभ्यास	संस्कृतसंभाषणाभ्यासो जातः । विषयवस्तुगत धातु रूपाणां पंच लकारेषु प्रयोगाभ्यासो जातः पृथिव्यां यत्किमपि दृश्यते तत्सर्वं मानवनिर्मितम् इति विज्ञाय तेषां कर्ता गजधर इति नामकस्य शिल्पिकारस्य ज्ञानम् अभवत् ।
	चतुर्थ	पाठस्य पुनराभ्यास :	संस्कृतसंभाषणाभ्यासो जातः । विषयवस्तुगत धातु रूपाणां पंच लकारेषु प्रयोगाभ्यासो जातः पृथिव्यां यत्किमपि दृश्यते तत्सर्वं मानवनिर्मितम् इति विज्ञाय तेषां कर्ता गजधर इति नामकस्य शिल्पिकारस्य ज्ञानम् अभवत् ।
2nd Student Assessment Test in the last week of September Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			
अक्तूबर, 2021	प्रथम	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
अक्तूबर, 2021	द्वितीय	नवमः पाठः सप्तभगिन्यः	प्रत्ययज्ञानम्, वाच्य परिवर्तनम्

		प्रत्ययज्ञानम्, वाच्यपरिवर्तनम् प्रेरणार्थकक्रियापदप्रयोगाभ्यासः कारक प्रयोगाभ्यासः,	प्रेरणार्थक क्रियापदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। पूर्वोत्तरराज्यानां भौगोलिकं, सांस्कृतिकं, ऐतिहासिकं च महत्त्वं ज्ञातम्।
	तृतीय	दशमः पाठः नीतिनवनीतम् सर्वनाम-पदानां प्रयोगाभ्यासः	सर्वनाम-पदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। वृद्धानां सम्मानं, सदाचार तथा च सत्यासत्यमार्गस्य ज्ञानम्। विधिलिङ्ग-लकारस्य प्रयोगाभ्यासः जातः। सन्धि पदानां ज्ञानं जातम्।
	चतुर्थ	पाठानां पुनराभ्यासः :	प्रत्ययज्ञानम्, वाच्य परिवर्तनम् प्रेरणार्थक क्रियापदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। पूर्वोत्तरराज्यानां भौगोलिकं, सांस्कृतिकं, ऐतिहासिकं च महत्त्वं ज्ञातम्। सर्वनाम-पदानां प्रयोगाभ्यासो जातः। वृद्धानां सम्मानं, सदाचार तथा च सत्यासत्यमार्गस्य ज्ञानम्। विधिलिङ्ग-लकारस्य प्रयोगाभ्यासः जातः। सन्धि पदानां ज्ञानं जातम्।
नवम्बर, 2021	प्रथम	एकादशः पाठः सावित्री बाई फुले उपसर्ग प्रयोगाभ्यासः, अव्यय प्रयोगाभ्यासः,	उपसर्ग प्रयोगाभ्यास-ज्ञानं जातम्। अव्यय प्रयोगाभ्यासज्ञानं जातम्। बालिकाः महिलाश्च शिक्षां प्राप्तुं कथं संघर्षम् अकुर्वन् इति ज्ञानम् अनुभवश्च जातः।
	द्वितीय	पाठस्य पुनराभ्यासः :	उपसर्ग प्रयोगाभ्यास-ज्ञानं जातम्। अव्यय प्रयोगाभ्यासज्ञानं जातम्। बालिकाः महिलाश्च शिक्षां प्राप्तुं कथं संघर्षम् अकुर्वन् इति ज्ञानम् अनुभवश्च जातः।
	तृतीय	द्वादशः पाठः कः रक्षति कः रक्षितः संस्कृत-संभाषणाभ्यासः	संस्कृत-संभाषणाभ्यासो जातः। प्रति मानवः प्लास्टिकस्यूतस्य उपयोगं करोति। इदानीं पर्यावरणस्य रक्षणं कः कथं च करिष्यति इति ज्ञानम् अभवत्।
	चतुर्थ	पाठस्य पुनराभ्यासः :	संस्कृत-संभाषणाभ्यासो जातः। प्रति मानवः प्लास्टिकस्यूतस्य उपयोगं करोति। इदानीं पर्यावरणस्य रक्षणं कः कथं च करिष्यति इति ज्ञानम् अभवत्।
Assessment			
Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			

दिसम्बर, 2021	प्रथम	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
दिसम्बर, 2021	द्वितीय	त्रयोदश: पाठ: क्षितौ राजते भारतस्वर्णभूमि: चित्रं दृष्ट्वा वाक्यनिर्माणज्ञानम्, अपठितपद्यांशानां/गद्यांशानां प्रयोगः	प्राचीनपरम्परायाः संस्कृतेः, भारतस्य सौन्दर्य ज्ञानम् जातम्। चित्रं दृष्ट्वा वाक्यनिर्माणज्ञानम् एवं अपठितपद्यांशानां/गद्यांशानां प्रयोगाभ्यासो जातः।
	तृतीय	चतुर्दश: पाठ: आर्यभटः कथा घटनाक्रम लेखनाभ्यासः अनुप्रयुक्तव्याकरणाभ्यासः	कथा घटनाक्रम लेखनाभ्यासो जातः। अनुप्रयुक्तव्याकरणाभ्यासो जातः। भारतस्य गौरवम् आर्यभट्टस्य गणितविषयकम्, खगोलविषयकं च ज्ञानम् अभवत्।
	चतुर्थ	पंचदश: पाठ: प्रहेलिका: अनुवाद प्रयोगाभ्यासः, संभाषणाभ्यासः श्रुतलेखनाभ्यासः	अनुवादप्रयोगाभ्यासो जातः। संभाषणाभ्यासः श्रुतलेखनाभ्यासश्च जातः। संस्कृत भाषायां प्रहेलिकानां कथं प्रयोग इति ज्ञानम् अभवत्।
जनवरी, 2022	प्रथम	शीतकालीन अवकाशः	
	द्वितीय	शीतकालीन अवकाशः	
	तृतीय	षोडश: पाठ: तीजपर्व संस्कृत सम्भाषणम्, संवादविधायाः प्रयोगः, पर्वमहत्त्वम्, प्रदेशस्य संस्कृतेः	संस्कृत-सम्भाषणे गतिः, संवादविधायाः प्रयोगाभ्यासः, पर्वमहत्त्वविज्ञानम्, प्रदेशस्य संस्कृतेः परम्परायाश्च महत्त्व-ज्ञानं च अभवत्।

		महत्त्व-प्रतिपादनम्	
	चतुर्थ	पाठस्य पुनराभ्यास :	संस्कृत-सम्भाषणे गतिः, संवादविधायाः प्रयोगाभ्यासः, पर्वमहत्त्वविज्ञानम्, प्रदेशस्य संस्कृतेः परम्पररायाश्च महत्त्व-ज्ञानं च अभवत् ।
Assessment Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			
फरवरी 2022	प्रथम	कैच अप प्रोग्राम SAT सत्र हेतु पूर्व अपेक्षित दक्षताओं की दोहराई	
फरवरी, 2022	द्वितीय	सप्तदशः पाठः सर्वत्रसमदर्शनः पदोच्चारणम्, श्लोकगायनम्, छन्दोज्ञानम्, गीतायाः महत्त्व- प्रतिपादनम्	पदोच्चारणाभ्यासः, श्लोकगायनाभ्यासः, छन्दोविज्ञानम्, गीतायाः महत्त्व-ज्ञानं च अभवत् ।
	तृतीय	परिशिष्टम् स्वरसन्धिः(दीर्घ, यण्, गुण, वद्धि,अयादिः)कारकम्,उपसर्गः, प्रत्ययाः अस्मद्, युष्मद्, यत्, इदम् त्रिषुलिङ्गेषु सर्वनाम शब्दरूपाणि ।	वर्णविचारः, स्वरसन्धिः(दीर्घ, यण्, गुण, वृद्धि, अयादिः) कारकम्, उपसर्गः, प्रत्ययाः । अस्मद्, युष्मद्, यत्, इदम् त्रिषुलिङ्गेषु सर्वनाम प्रभृति शब्दरूपाणां ज्ञानम् अभवत् ।
	चतुर्थ	परिशिष्टम् मातृ, स्वसृ ऋकारान्त स्त्रीलिङ्ग राजन् नकारान्त	मातृ, स्वसृ ऋकारान्त स्त्रीलिङ्ग राजन् नकारान्तपुंल्लिङ्ग शब्दरूपाणां । खाद्, इष्, धातुरूपाणां संख्यावाचक, 51-100) शब्दानां ज्ञानम् अभवत् ।

		पुंल्लिंगशब्दरूपाणि । खाद्, इष्, धातुरूपाणि संख्यावाचक, (51-100) शब्दानां ज्ञानम् ।	
मार्च,2022	प्रथम	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
	द्वितीय	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
	तृतीय	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
	चतुर्थ	समस्तपाठानां अभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
Assessment Saturday of every alternative week will be a joyful Saturday.			